

דברי יו"ר הארגון

ערב טוב לכבוד ראש העיר מר אמנון סעד ולנציגי העירייה, לרב המקומי שמעון, ולקהל הנכבד, יוצאי ביאליסטוק והסביבה לדורותיהם שכיבדו אותנו בנוכחותם חרף המצב הכללי הקשה בו נתונה המדינה. הגעתכם אינה דבר מובן מאיליו ועל כך תודתי.

בתחילת דברי אני רוצה להודות ליפעת לונדון (אשתי) שלקחה על עצמה את הנחיית הטכס, לחברי הוועד ולכול העוסקים במלאכה ובכללם נערים מתנועות נוער שונות שבלעדיהם ערב זה לא יכול היה להתקיים.

ברצוני לציין במיוחד את "זקן השבט" זאב בלגלי אשר לפני כחודש מלאו לו מאה שנים ושבמשך עשרות שנים הינו פעיל מוביל בוועד, בחינוניות, בתבונה ובנועם הליכות, ועדיין לא נס לחו. מאחל לו עוד הרבה שנים טובות ובריאות. אני קורא לזאב לעלות לבמה לקבל אות הוקרה מהארגון.

אנו מציינים היום 81 שנים למרד גטו ביאליסטוק ולחיסולו, ומעלים את זכרה של הקהילה היהודית המפוארת בעיר ביאליסטוק וסביבותיה אשר הושמדה כמעט לחלוטין בשואה. (מתוך כ-200,000 יהודי מחוז ביאליסטוק ניצלו כ-1000 בלבד-חורבן בלתי נתפש בהיקפו). המרד בגטו פרץ ב-16 לאוגוסט 1943 ונמשך כשבוע, ולאחריו חוסל הגטו לחלוטין ע"י שליחת כול תושביו למחנות ההשמדה. המרד העיד על רוח אנושית בלתי ניתנת לשבירה, על רצון לחיים ולכבוד אנושי ועל התנגדות עיקשת לרשע.

השנה, יום זיכרון זה נופל בצל המלחמה שפרצה ב-7 לאוקטובר 2023 ועדיין לא הסתיימה, מלחמה קשה וכואבת, שגובה מאיתנו מחירים כבדים. זיכרון השואה רודף אותנו למראה הזוועות שביצע החמאס: ילדים והורים מפוחדים, משפחות שכולות, בתים הרוסים ושרופים. לדאבונו אנו מקבלים עדות לכך שהעולם עדיין לא חף משנאה ומאכזריות כלפינו ושהמשימה להמשיך ולקרוא "לא עוד" עדיין תקפה ורלוונטית.

אנו זוכרים היום :

- את הנרצחים היהודים מהעיר ביאליסטוק, את גבורתם בשמירת צלם אנוש בתנאים הקשים שנכפו עליהם, את גבורת הלוחמים בצורר הנאצי במרד שפרץ בגטו ביאליסטוק, וכן הפרטיזנים ביערות והלוחמים היהודיים בצבאות בנות הברית.
- את המורשת המפוארת שהשאירה אחריה קהילת יהודי ביאליסטוק שהושמדה, אשר התאפיינה בחיים תוססים בכל התחומים: תרבות, חינוך, יצירה, תעשייה, מסחר, לימוד תורה, ספורט, פעילות ציונית ועוד.
- את גבורתם העילאית של הניצולים, שעמדו בכל התלאות שעברו, קמו מן העפר, הקימו משפחות לתפארת והשתתפו בבניין מדינת ישראל.
- את חשיבותה של המדינה כ"חוף מבטחים" ואת גבורת חיילי צה"ל וכוחות הביטחון המגינים עליה.

שנים רבות ניראה היה ששימור זיכרון השואה הוא מלאכתם של בני הדור הראשון בלבד (שרובם כבר אינם איתנו כיום), שרצו להעביר את סיפורם האישי לדורות הבאים כדי שיידעו ויפיצו מה ארע

באותם ימים אפלים וכדי שהמודעות והערנות יגרמו לכך שמאורעות כאלה לא ישנו. ניראה שגם בני הדור השני עוסקים בזה, ע"י העלאת סיפורי ההורים על הכתב, הכנת מצגות וסרטונים.

אבל היום יותר מתמיד אנו יודעים שהשואה אינה רלוונטית רק לדור הראשון והשני. התוקפנות כלפינו והאיומים להשמדתנו, עדיין קיימים לצערנו גם היום. על כן היום, יותר מתמיד, אנו חייבים להמשיך ולספר את סיפור השואה כדי שרוח ההתנגדות והמאבק ברשע תמשיך ותמנע מזוועות השואה להתרחש שוב.

אני רוצה כעת להעלות מעט מהמורשת המפוארת שהנחילה לנו קהילת יהודי ביאליסטוק.

מתוך הקהילה צמחו הרבה אישים שהשפיעו רבות על חיי האומה ועל העולם בכלל. אזכיר בקצרה כמה מהם:

- הרב שמואל מוהליבר מאבות הציונות הדתית וממייסדי תנועת "חובבי ציון" שאנשיה השתתפו בהקמת ישובים בארץ לפני קום המדינה (ביניהם: פתח תקווה, מזכרת בתיה, יסוד המעלה, רמת ישי ועוד),
- הרופא אליעזר לודוויג זמנהוף ממציא השפה הבינלאומית אספרנטו,
- הרופא יוסף חזנוביץ ממייסדי הספרייה הלאומית בירושלים,
- מקסים לטבינוב- דיפלומט ושגריר ברית המועצות בארצות הברית.
- צבי צמח -מייסד תאטרון "הבימה",
- שמואל פיסאר- עורך דין בעל שם עולמי שיעץ לנשיאים בארה"ב ובאירופה. בנו החורג אנטוני בלינקן הוא שר החוץ האמריקאי כיום.
- שלמה קפלנסקי- מהנדס, מהמנהלים הראשונים של הטכניון.
- אליעזר ליפא סוקניק- ארכיאולוג, מחוקרי המגילות הגנוזות.
- בניו של סוקניק:
 - יגאל ידן, הרמטכ"ל השני של צה"ל, חבר כנסת וסגן ראש הממשלה.
 - יוסי ידן- שחקן ב"הבימה".
- אליהו דובקין- ממנהלי הסוכנות היהודית, מחותמי מגילת העצמאות וממקימי מוזאון ישראל.
- יצחק שמיר - ראש הממשלה השביעי של מדינת ישראל.
- יוסף סרלין- שר הבריאות הרביעי.
- חייקה גרוסמן, לוחמת הגטו וסגנית יו"ר הכנסת.
- חיים שושקס- מנהל בנק יהודי בפולין, עיתונאי, קונסול מטעם פולין בארה"ב.
- זאב נגבי- שופט ראשי בבית הדין לעבודה ויועץ משפטי בכנסת
- אברהם אגמון- מנכ"ל משרד האוצר. גם דרכו של שר האוצר המיתולוגי פנחס ספיר עברה בביאליסטוק....
- הסופרים: יוסף פרלמן, זוסמן סגלוביץ, שמואל הרשברג, פסח קפלן.

ועוד רבים וטובים, אנשי הנהגה ותרבות..

בשנה החולפת המשכנו את הקשר עם יוצאי ביאליסטוק לדורותיהם בכל הארץ באמצעים הדיגיטאליים: קבוצת ווטסאפ ארצית, דף פייסבוק ואתר האינטרנט של האירגון המהווה מעין מוזיאון וירטואלי של הקהילה. בין היתר העלינו לאתר סיפורי קורותיהם האישיים של ניצולים שקולם לא נשמע עד כה.

לצערנו מספרם של הניצולים מהדור הראשון הולך ומתמעט עם השנים, ועל כן אני מנצל את ההזדמנות לקרוא כאן לכולכם, יוצאי ביאליסטוק בני כל הדורות, להצטרף אלינו למפעל ההנצחה ושמירת מורשת הקהילה. כול אחד מכם שרוצה להנציח את הסיפור המשפחתי שלו מתקופת השואה מוזמן להעלות אותו על כתב ולשלוח אלינו על מנת שנעלה אותו לאתר.

בנוסף הינכם מוזמנים לבקר בחדר הנצחה שבבניין זה - "היכל ביאליסטוק", המכיל ספרים, תמונות, ומוצגים שונים בנושא קהילת ביאליסטוק. בימים אלה אנו במשא ומתן עם העירייה על מנת שתשפץ ותרחיב את המבנה כך שהמקום ייהפך למוזיאון גדול ומכובד, מקום שוקק חיים ופעילויות, גלעד חי שינציח את הנופלים ואת המורשת המפוארת של קהילת ביאליסטוק, וזאת לצד מועדון הקשישים המתקיים כאן בהנהלת העירייה. מקווה לשיתוף פעולה של העירייה בנושא- זהו בהחלט פרויקט שיכול להיות גאוות העיר.

שימור זיכרון השואה, היא לא רק חובה מוסרית לנופלים אלא גם אחריות לייצור עתיד טוב יותר. כולנו תקווה. לעולם טוב יותר שבו כל אדם יזכה לחיות בכבוד ובביטחון, שהמלחמה תסתיים ושהחטופים והמפונים יחזרו לביתם במהרה.

אסיים בשני ציטוטים חשובים:

- "הדבר החשוב ביותר שאנו יכולים לעשות הוא להעביר את הסיפור לדור הבא" (מיוחס לסופר ניצול השואה אלי ויזל).
- "מי שאינם יכולים לזכור את העבר, מועדים לחזור עליו" (מיוחס לפילוסוף האמריקאי ג'ורג' סנטיאנה).

על כן, ננצור ונוקיר את הנספים בליבנו ובנשמתנו, **נזכור ולעולם לא נישכח !!**

